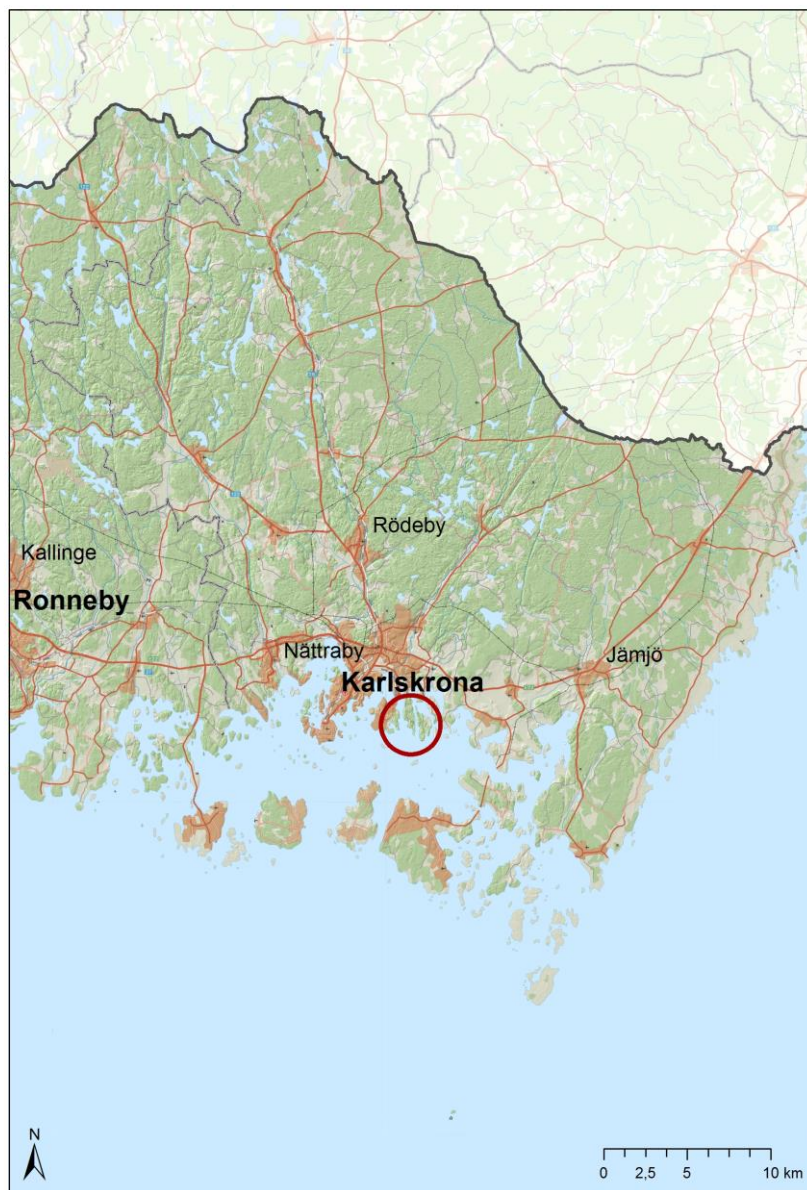

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410114 Knösö

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Jonas Warhammar

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410114 Knösö**

Kommun: Karlskrona

Områdets totala areal: 67 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-05-12

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-05-31

Markägarförhållanden:

Kommun och privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2004-12-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1160 - Stora vikar och sund

1230 - Vegetationsklädda havsklippor

1630 - Strandängar vid Östersjön

6270 - Silikatgräsmarker

8230 - Hällmarkstorräng

9070 - Trädklädd betesmark

1083 - Ekoxe, *Lucanus cervus***Bevarandesyfte**

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Knösö bidrar till att uppfylla miljömålen Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

De prioriterade bevarandevärdena är bevarandet av områdets varierade och artrika betesmarker med flera naturtyper där den prioriterade naturtypen är de trädklädda ekdominerade betesmarkerna. Kopplade till ekarna finns en rik förekomst av rödlistade lavar och svampar. Knösö är omgiven av grunda vattenområden med olika typer av substrat och miljöer. Här finns bottenlevande växt- och djursamhällen som är mycket viktiga lek- och uppväxtområden för fisk. Området har även stora bestånd blåstång som är en viktig livsmiljö för andra arter. Tångbältet utgör ett filter i de skyddade inre skärgårdarna, genom att det binder mycket av näringen som kommer med avrinningen från land eller i form av direkta utsläpp från avloppsanläggningar.

Natura 2000-området Knösö ingår i Lövskogskusten, Blekinges kustnära ädellövskogar. Lövskogskusten innehåller landskap och biologiska värden av internationell, nationell och regional betydelse. Området karaktäriseras av ädellövskogar och betade ekhagar som når ända ut till havet. Det milda, kustpräglade klämtet har skapat unika förutsättningar för en rik biologisk mångfald.

Knösö är också en del av Karlskronas tätortsnära skogar. I Karlskronas närhet finns ett flertal mycket värdefulla ekområden. Samtliga är förmodligen rester av det herrgårdslandskap som tidigare fanns kring de militära boställen (herrgårdar) som var utspridda kring staden. Många regionalt viktiga lokaler för rödlistade svampar, epifytiska lavar och vedlevande skalbaggar finns i Karlskronaområdet och Knösö är en viktig kugge i detta nätverk.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Knösö är beläget på den södra udden av hög bergsrygg av granit som sträcker sig ut i havet mellan Verkö och Säljö. Området domineras av trädklädda betesmarker med ett stort inslag av ek. I trädskiktet finns också inslag av björk, bok, oxel, rönn och vildapel. Buskskiktet utgörs främst av hassel och enbuskar. På hällmarksområdena är ekarna av krattyp och här finns också tall och enbuskar. Längs stranden finns några smala remsor med havsstrandäng och här växer en del al. Snår av nypon, hagtorn och björnbär finns, samt några mindre kärr där långbensgroda leker. Området söder om vägen betas av får, medan området norr om vägen har lämnats för fri utveckling. Hela området har troligen tidigare hävdats som utmarksbete.

Havsmiljöförordningen omfattar allt havsvatten, och ett system för att bedöma miljöstatus är under utveckling. Den inledande bedömningen (2012) indikerar att god miljöstatus inte uppnås i Östersjön. Vattenförvaltningsförordningen omfattar kustvatten (ut till en nautisk mil utanför baslinjen) och den ekologiska statusen i området är bedömd som måttlig på grund av övergödning och miljögifter (2013). De grunda havsområdena är värdefulla som reproduktionsområden för fisk. Knösö och omgivande vatten är ett attraktivt område för det rörliga friluftslivet och har en välbesökt badplats.

Inom ramen för LIFE-projektet Bridging the Gap kommer under åren 2016-2021 åtgärder att genomföras inom Knösö med syfte att gynna ekar och arter knutna till ekmiljöer. Åtgärderna kommer främst bestå av röjningar och naturvårdshuggningar i trädklädda betesmarker.

Vad kan påverka negativt

Ängs-och betesmarker och ekoxe

- Minskat eller upphört bete/slåtter, vilket på sikt leder till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Igenväxning i ekdominerade miljöer med ljus- och värmekrävande arter, kan ge en ändrad trädslagssammansättning och andra arter då miljön blir slutnare än tidigare. Grova eller gamla

träd, främst ek, kan skuggas ihjäl i förtid om andra träd tillåts växa upp i kronorna.

- Bristande trädkontinuitet leder på sikt till att ersättningsträd saknas när de gamla träden dör.

Föryngring av ek är förutsättning för framtida jätteträd och kontinuitet av grova träd.

- Ekoxe hotas av att glesa bestånd med gamla ädellövträd generellt blir allt mer sällsynta, samt av att grov, död ved minskar i markerna. Långa avstånd mellan värdefulla livsmiljöer minskar dess spridningsmöjligheter och möjlighet till genutbyte med andra populationer.

Hav

Marina miljöer hotas av övergödning orsakat av näringsläckage, såsom kväve och fosfor.

Effekter av övergödning kan innebära minskat siktdjup, minskad djuputbredning av makroalger, algmattor, syrebrist och påverkad artsammansättning. Mänsklig påverkan i form av byggnation, dumpning, muddring, båttrafik (svall, ljud, ankring, grumling), mineral/sand/sten utvinning, utsläpp av olja och kemikalier kan också inverka negativt på den marina miljön. För stort uttag av fisk eller fiske med icke-selektiva redskap kan påverka artsammansättningen och hela ekosystemet. Även inkommande främmande arter, som svartmunnad smörbult, kan påverka artsammansättningen. Marint avfall, inklusive dess nedbrytningsprodukter, kan förorsaka skada på ekosystemet. Ökad mängd koldioxid i atmosfären och ökad temperatur orsakar försurning av havet. Detta är ett hot mot marina organismer, främst de med skelett av kalk, som kräftdjur och blötdjur.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§).

Skydd för området

- Området är avsatt som naturreservat sedan 1982 med en skötselplan från 1988 och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägarens och nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång. Reservatet förvaltas av Karlskrona kommun.

- Miljöersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet år 2014-2020 finns i området.

- Ekoxe är fridlyst enligt 6 § Artskyddsförordningen (2007:845), vilket innebär att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar eller att ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

- Vattendirektivet. Miljökvalitetsnormer för vatten fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt vattenförvaltningsförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2013:19. Normerna ställer krav på vattnets kvalitet.

- Havsmiljödirektivet. Miljökvalitetsnormer för marin miljö fastställs med stöd av 5 kap MB, enligt havsmiljöförordningen och Havs- och vattenmyndighetens författningssamling, HVMFS 2012:18. Förordningen syftar till att upprätthålla eller nå en god miljöstatus i havsmiljön.

- Sveriges åtaganden inom HELCOM, Baltic Sea Action Plan, aktionsplan för Östersjön.

Behov av skötselåtgärd

- Norr om vägen finns stor behov av restaurering i form av naturvårdshuggning, friställning av värdefulla träd och dess efterträdare samt beteshävd för att naturvärdena ska bevaras och förstärkas.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

1160 - Stora vikar och sund

Areal: 29,69 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Stora grunda vikar och sund är större havsvikar skyddade från kraftig vågexponering. Botten kan vara mjuk- eller hårbotten men är ofta mosaikartad med artrika växt- och djursamhällen. Vikarna bör präglas av god vattenkvalitet, naturlig vattenomsättning, variation av bottensediment, artrik vegetation och naturlig artsammansättning. Naturtypen är ofta värdefull som reproduktionslokal för fiskarter som till exempel gädda, abborre, mört, löja och sik.

De grunda vikarna och sunden runt Knösö är skyddade från vågor och vind. Branta klippor stupar ner i havet främst på Knösös östra kust och djupet går ner till drygt sju meter på enstaka ställen. Grundare områden är dominerande med en mosaikartad botten där både sand och stenblock förekommer. Vegetationen är rik och måttligt övervuxen med trådalger. Högvuxna typiska arter som borstnate, axslinga och ålgräs är vanliga, vilket bidrar till en gynnsam miljö för fiskyngel.

Bevarandemål

Arealen stora vikar och sund ska vara minst 29,7 hektar. Området ska präglas av en mosaikartad botten med artrik vegetation och fauna där utbredningen av de typiska arterna borstnate, blåstång och ålgräs ska vara stabil eller öka. Områdets förutsättning som reproduktions- och uppväxtområde för fisk som gädda, abborre och löja ska vara god. Ekosystemet ska vara i balans med förekomst av rovfisk, såsom gädda och abborre.

Vattenkvaliteten ska vara god och den antropogena belastningen i form av fysiska skador av till exempel bebyggelse och bryggor, utsläpp och läckage av övergödande näringsämnen, olja och kemikalier samt onaturlig grumling ska vara försumbar. Ekologisk status enligt vattenförvaltningsförordningen ska vara minst god och får inte försämrats.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott. Vattenkvaliteten behöver förbättras främst genom minskad övergödning. Området inventerades 2007 och en uppföljande inventering är önskvärd.

1230 - Vegetationsklädda havsklippor

Areal: 0,37 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Vegetationsklädda havsklippor är klippor med gräs- och örtvegetation. Naturtypen är mångsidig och klipporna har en varierande vegetationstäckning beroende på havets påverkan, exponeringsgrad, geologi och geomorfologi. Denna zonerings kan innebära att klippavsatser och skrevor på de brantaste delarna närmast havet är fria från vegetation eller bevuxna av blågrönalger medan klippphyllor, branter och sluttningar på de ställen där jord kunnat ackumuleras kan vara gräsbevuxna. I mer skyddade lägen kan ris, örter och vindpinade träd och buskar etablera sig. Närmast vattenlinjen växer blågrönalger och skorplavar.

Bevarandemål

Arealen vegetationsklädda havsklippor ska vara minst 0,37 ha. Minst hälften av arealen ska vara helt fri från vegetation (exklusive skorplavar). Havsklipporna är i stort sett träd- och buskfria och vegetationen är mer eller mindre tydligt zonerad. Artsammansättningen är naturlig och typiska arter för naturtypen som exempelvis kärleksört, gul fetknopp och trif förekommer.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är sannolikt gott. En inventering av typiska och karaktäristiska arter behövs för att göra en säker bedömning.

1630 - Strandängar vid Östersjön

Areal: 0,53 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Två mindre havsstrandängar finns inom området, en söder om badplatsen på uddens östra sida och en vid områdets södra del. Strandängarna är i stort sett träd- och buskfria och vegetationen är mer eller mindre tydligt zonerad med för naturtypen karaktäristiska örter som havssälting och strandkrypa.

Bevarandemål

Områdets torra strandängar ska vara minst 0,53 hektar. Gräsmarken ska vara öppen och starkt präglad av bete. Obetade tuvor och rator får förekomma. Förekomst av träd och buskar som kan bedömas som igenväxningsvegetation, exempelvis vecketåg, ska vara liten. Kärnväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter som dvärgarun, gulkämpar, havssälting, strandkrypa och strandnarv. Strandkrypa ska förekomma rikligt. Vattenståndet ska variera naturligt och översvämningar sker regelbundet eller säsongvis.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gott.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 1,31 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Områdets silikatgräsmarker finns uppdelade i två mindre delområden i norra delen. Båda delområdena är relativt öppna och träd- och buskskiktet är begränsat. Hävdgynnad flora som jungfrulin, knägräs, gulmåra och ärenpris finns noterad.

Bevarandemål

Områdets silikatgräsmarker ska vara minst 1,3 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och starkt präglad av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som jungfrulin, gulmåra och ärenpris. Knägräs ska förekomma rikligt. Betesmarkerna ska vara öppna med ett begränsat inslag av träd och buskar. Träd, buskar, sly eller ohävdarter och som kan bedömas som igenväxningsvegetation ska vara liten.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

8230 - Hällmarkstorräng

Areal: 4,58 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Knösö finns några mindre hällmarksområden med lågvuxen och gles vegetation. Hällarna är oftast mycket torra och har ett tunt, fläckvist förekommande jordtäckte med torktåliga kärlväxter, lavar och mossor. Kärlväxtinventeringar har visat på få arter i naturtypen, men knägräs, svartkämpar och liten blåklocka är noterade.

Bevarandemål

Hällmarksområdena är öppna och arealen är minst 4,58 hektar. Träd och buskar som bedöms som igenväxningsvegetation förekommer inte. Kärlväxtfloran domineras av konkurrenssvaga arter.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 25,74 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 26,69 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

På Knösö utgörs den trädklädda betesmarken av två delområden som delas av en väg. Delområdet söder om vägen hävdas och är halvöppet, norr om vägen saknas hävd och träd- och buskskiktet är tätt. Flera spärrgreniga ekar med stort behov av friställning finns i detta område. I fältskiktet växer bland annat blodrot, gökärt, knägräs och liten blåklocka. Ek, hassel och en dominerar träd- och buskskiktet som i övrigt är artrikt med många bärande träd och buskar som hagtorn, oxel, nyponros, slån, vildapel och rönn. Över 500 värdefulla träd i noterade i området varav många är hålträd och några är grova. Gammelekslav, grå skärelav, guldpuddrad spiklav, oxtungsvamp och korallticka är exempel på kryptogamer i området. I området har också taggbock, mulmknäppare och ekoxe noterats. Två små våtmarker med lekvatten för långbensgroda finns inom betesmarken.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 26,7 hektar. Bete ska påverka områdets dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter som hagtorn, slån, nypon och hassel. Det ska finnas: liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett måttligt inslag genom en variation mellan öppna och tätare delar, samt bryn. Blommande och bärande buskar och träd finns i solexponerat läge. Jätteträd och efterträdare till dessa ska stå fritt med solexponerade stammar. Det ska finnas följande arter: grå skärelav, guldpuddrad spiklav, oxtungsvamp och korallticka.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara gott till mycket gott i södra delen som idag hävdas. I norra delen är bevarandetillståndet minskande. Restaurering, friställning av värdefulla träd och dess efterträdare samt beteshävd behövs för att naturvärdena ska bevaras och förstärkas.

1083 - Ekoxe, *Lucanus cervus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekoxen är värmekrävande och förekommer ofta i sydsluttningar, företrädesvis glesa, soliga sådana som till exempel trädbevuxna hagmarker och gamla ekskogar. Larvutvecklingen sker främst i ek, men har även konstaterats i bok, björk, lönn och hassel.

Arten utvecklas i döda, underjordiska delar av olika lövträd, främst ek. Larverna ligger ofta i jorden och gnager på döda rotdelar även på levande träd. Larver är dessutom vid upprepade tillfällen påträffade under marken på liggande ekstockar, där de gnager på de mot marken vända delarna.

Larvutvecklingen är lång och anses kunna sträcka sig över fem år. Förpuppningen sker i en hönsäggstor kokong. De fullbildade skalbaggarna kläcks i mitten av juni, då flyger hanarna omkring för att leta efter honor. Hanarna lever under ganska kort tid (ett par veckor) medan honorna kan påträffas in i början av augusti. Arten flyger i skymningen och lockas av sav som sipprar ut från ekstammar.

Arten gynnas av betesdrift och plockhuggning eller motsvarande ingrepp som skapar substrat och håller marken glest och luckigt trädbevuxen, samt ger god möjlighet för ljuskrävande träd som ek att förnyra sig. Arten är inte rödlistad i Sverige, utan bedöms som livskraftig. Blekinge kan betraktas som ett av de viktigaste fästena i den nordliga delen av utbredningsområdet i Europa. Förutom i Blekinge, Kalmar län, och i eklandskapet söder om Linköping, är ekoxen sällsynt. Arten missgynnas av igenväxning av glesa bestånd av gamla ädellövträd, samt av en minskad tillgång på död, grov ved i skogslandskapet.

Fynd av ekoxe på Knösö har rapporterats till Artportalen vid flera tillfällen under 2000-talet. Både levande exemplar och fragment har påträffats.

Bevarandemål

Ekoxe ska förekomma i området. Trädklädd betesmark, som är ekoxens livsmiljö, ska bibehållas i gynnsamt tillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för ekoxe bedöms som gott, men restaurering av den norra delen av området som inte betas idag behövs. Död ved kan behöva sparas i större utsträckning i den södra delen av området.

Dokumentation

- ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen, www.artportalen.se (uttag 2016-02-17).
- HELCOM. 2007. Baltic Sea Action Plan, www.helcom.fi
- Jordbruksverket 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig:
<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1982. Beslut om bildande av naturvårdsområde inom del av Knösö i Augerums socken, Karlskrona kommun.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1988. Skötselplan för Knösö naturvårdsområde, Karlskrona kommun.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2006. Uppföljning av betesmarker och slåtterängar i skyddade områden, typiska och egna indikatorarter, samt negativa indikatorarter. Opublicerat material.
- Naturvårdsverket 2011. Vägledning för de svenska arterna i habitatdirektivets bilaga 2. Dnr NV-01162-10.
- Naturvårdsverket 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Naturvårdsverket 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Rikets allmänna kartverk. 1915-1919. Häradsekonomiska kartan, Blekinge. Digitalt material © Lantmäteriet. www.lantmateriet.se.
- Trädportalen, www.tradportalen.se (uttag 2016-02-17)
- VISS VattenInformationSystem Sverige, www.viss.lansstyrelsen.se (uttag 2016-08-01).

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta.

Natura 2000 - SE0410114 Knösö

